

ÚJ KELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

Cannes tanácskoz'k

Kilenc európai állam, kilenc szövetséges tanácskozik most a délfranciaországi városban. A világháború összeomlása óta Nyugateurópa metropolisainak nevéhez kétségbeesett küzdelmek, lappangó remények és nagy csalódások emlékei fűződnek. London, Páris, Brüsszel és Spa a háború utáni idők jelzőkövei, mindenütt akartak és tettek is valamit, de sehose végeztek tökéletes munkát. Kísérletezések tetővázására és diplomáciai intrikák utvesztőjébe tévedt minden igazi és emberi törekvés. A béke szellemét nem tudta idézni senki, a békegalamb tollaiba a háború éhes farkasa rejtőzött. Pénz: a gazdasági értékek mérőeszköze, horribilis summák, óriási munkateljesítmények lebegtek az igazságottevők szeme előtt. A kiméletlen hitelezők, az üreszebű adós állottak egymással szemben és nem tudtak hidat építeni a nagy távolságok közé. Versaillestól Cannesig nagy nyugtalanságok, keserű megnevezés és a béke gondolatának vonaglása vonul fel a fejlődés tespedő útján. A városok, amelyekben az emberiségnek ebben a fáradt korszakában történelmet csináltak, történelmi nevet kaptak. Cannes is belejut a történetírás naplójába, de nem mint egy név a nevek glédájában, mert állomást, elérkezést fog jelenteni. Még nem a békéhez és nem a békés fejlődés gazdag idejéhez. De már közel ahhoz: talán kapuja lesz az újjászülető Európa életének.

És Cannes jelentősége majd Prága vagy Genua fogja megadni. Mindegy, hogy hová vezet, milyen világtájjra, milyen nép közé és milyen városba az ut Cannesből: legyen Prága a maga ódon és nyomasztó szépségeivel vagy Genua kéklő napsugaras egével, mégis ez lesz az első igazi találkozás. Nemcsak azért, mert ott a tanácskozás zöld asztala mellett végre találkozni fog Európa minden nemzete, a mellőzött, legyőzött és a kirekesztett rebellis, hanem mert találkozni fog ott az emberi élet felismerésének gondolata is, amelyet eddig olyan ügyeskedve rekesztett ki az agyafúrt diplomácia, valahányszor népek sorsa felett ítélkezett. Cannes jelentőségét az adja, hogy ott kell hagyni, mint a régi Iomtarban, a világpolitikai mesterkedések elavult eszközeit, ott kell hagyni minden előítéletet, amellyel eddig a világ dolgozó népeit, az egész emberiséget két csoportra osztályozták: szövetségesekre és azokra, akik azokon kívül állanak. Cannesból megtisztult szellem, a pacifizmus gondolatának mélyeséges átérzése, a gazdasági és kul-

turális fejlődés becsületes akarása vonul be Prágába vagy Genuába vagy akár-hová, ahol Európa népei Európa katasztrófáját akarják megakadályozni. Cannes likvidálni fogja az unalmasságig megtárgyalt német problémát és Cannes fog még határozni az orosz probléma felett. Cannesben lezárják a közeli Kelet kérdésének aktáit, mert Cannes után csak egy probléma lehet már: Európa gazdasági életének helyreállítása és az élet szabadsága.

Lloyd George a cannesi konferencia megnyitó ülésén programot adott. Az angol premier programot adott a világ minden népének. Megmutatta a fejlődés hatalmas perspektíváját: ígéretet hirdetett. De nem elégedett meg azzal, hogy

csak csalóka káprázatként tárja fel a jövőt, megmutatta a munka eszközeit is. És ha ebből a tervből valóság lesz: megnyílhatnak a várfalakká épült országhatárok, megtalálják egymást a ma még alig kiegyenlíthető valuták, megindulhat a szabadkereskedelem, a versengés és a szabad csereforgalommal a népek kulturája, mint az eleven folyam ömlik majd keresztül az egész újjászületett Európán. A kultúra pedig a néplelkek megismerését, egymás iránti tiszteletét és megbecsülését hordozza át az országokon. Akkor lesz igazi békeség Európában. Akkor fogja Európa megtalálni nemcsak gazdasági elhelyezkedését a világban, hanem a világháború óta elvesztett lelki egyensúlyát is.

Hortopan kisebbségi államtitkár Kolozsváron

Nyilatkozik az Új Keletnek — Először a magyar demokrataikkal tárgyal — A zsidókkal és szászokkal is keresi az érintkezést

Az Új Kelet tudósítójától.

Tegnap délután Kolozsvárra érkezett D. V. Hortopan kisebbségi államtitkár, aki Erdélybe jött, hogy a helyszínen tanulmányozza a nemzetiségi kérdést. Az államtitkár még a délelőtti folyamán érintkezést keresett a magyar szervezkedés demokráciájával és a szászokhoz kérette Zagoni Istvánt szerkesztőt és Koós Károly mérnököt, akiket Metes Péter prefektus tolmácsolt. Zagoni és Koós hosszasan tárgyaltak a magyar szervezkedésről és a magyarságnak a román demokráciával való együttműködéséről.

Később az államtitkár fogadta munkatársunkat, aki programja iránt érdeklődött.

— Most az ügyek legelején állok — mondotta az államtitkár — és csak természetes, hogy kész programot nem adhatok; azért vagyok itt, hogy a kisebbségek tényleges és jogi állapotát tanulmányozzam, hogy lássam, miként alakult ki az erdélyi közvélemény a sajtón keresztül. Adatokat akarok szerezni és vezető egyéniségekkel szeretnék értekezni. Fontosnak tartom, hogy a kisebbségek a törvényben biztosított jogaik csorbitatlan birtokába lépjenek, de viszont elvárom, hogy a kisebbségek jöttányival ne lépjenek túl a törvény-szabta korlátokat.

— Ugy tudjuk, — jegyezte meg munkatársunk — hogy államtitkár ur a magyarokkal tárgyal. Vajon a szászokkal és zsidókkal keresett-e érintkezést?

— Délelőtt — mondotta az államtitkár — a magyarok demokratikus szárnyának képviselői tárgyaltak velem, délutánra várom a Magyar Szövetség hivatalos vezetőit. Minthogy estefelé elutazom, nem lesz időm a szászokkal és zsidókkal tárgyalni, de rövid idő múlva visszajövök és a nemzetiségek exponenseivel keresni fogom az érintkezést. Először külön-külön akarok tárgyalni az egyes nemzetiségek megbízottjaival, azután együttes konferencián szeretnék velük az egységes irányelvekben megállapodni.

Az államtitkár azután szóvá tette a sajtó és hírszolgálat rendezését is. Kijelentette, hogy súlyt helyez a helyes informáltságra, a nemzetiségi ügyekben való pontos és jó értesült-

segre központilag és kormányoktól függetlenül akarja megszervezni a sajtóirodát. Ha legközelebb Kolozsvárra érkezik, ezt a kérdést is megvitatás tárgyává teszi a román és nemzetiségi sajtó munkásai bevonásával.

Az újságíró azon kérdésére, hogy nemzetiségi ügyekben ki informálja a kormányt, Hortopan kijelentette, hogy hivatalos tanácsadója vagy informátora nincs, nem is kíván ilyen. Az érdekelt körökkel való közvetlen érintkezést tartotta mindenkor a legcélravezetőbbnek. Vitás ügyekben — ez egészen természetes — a hivatalos tényezőket is megkérdezi. Ami a nemzetiségi propagandát illeti, nemcsak a sajtót akarja igénybe venni, hanem minden más kultureszközt: könyvtárakat szándékszik fölláttatni, előadásokat rendeztet és a megértés és fölvilágosítás munkáját minden más eszközzel igyekszik majd elősegíteni.

A politikai helyzetről Hortopan államtitkár ezeket mondotta:

— A bukovinaiak a választójogi törvény, a pénzügyi javaslatok és a költségvetés elfintézéséig hajlandók a kormányt támogatni, a beszarabíaiak parlamenti többsége is a kormány mellé áll. Az a belátás viszi a képviselőket e lépésre, hogy most félre kell tenni a személyi szempontokat és az ország érdekében a kormányt át kell segíteni a súlyosabb föladatakon.

Munkatársunk érdeklődött Hortopan államtitkárnál a cenzura megszüntetésével kapcsolatos intézkedések iránt. Állítólag a hadizónán kívüli területen az elkövetett sajtóvétségek fölött a hadbíróóságok ítélkeznek. Ennél kívánatosabb a cenzura fönntartása.

— Az igazságügyminiszter a napokban — mondotta az államtitkár — utasítást küld az ügyészségekhez a sajtójog kezelésére. Addig a régi intézkedések vannak érvényben. De — tette hozzá mosolyogva — irjanak az urak úgy, mintha nem tudnák, ki illetékes sajtóvétség esetén a cikkek elbírálására. Én is újságíró voltam, de soha nem gondoltam írás közben arra, hogy — miibe kerül a nagybögő.

D. V. Hortopan körülbelül negyven-negyvenkét éves. Pályáját mint ügyvéd kezdte, de már mint joghallgató élénk részt vett a diákmozgalmakban; elnöke volt a joghallgatók egyesületének és újságírással foglalkozott.

Később közgazdasági tevékenységet fejtett ki és a Mezőgazdák Bankjának, majd a Casa Centrala népbankjának igazgatósági tagja lett és hosszan és behatón foglalkozott a szövetkezési ügygel. A szövetkezetek központja őt delegálta a birtokreformot előkészítő bizottságba. 1911-ben Carp alatt tagja volt a parlamentnek és a konzervatív párthoz tartozott. Amikor a pártnak szakadás állott be, a demokratikus Filipescu-szárnyhoz csatlakozott és ma is ott áll. A parlamentben annak idején Hortopan tette szavá a holtkéz körüli sérelmeket.

Palesztinai hírek

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az Uj Kelet számot adott már róla, hogy Nachum Szokolow, a cionista világszervezet nevében politikai tárgyalásokat folytat az északamerikai Egyesült-Államok kormányával abban az irányban, hogy a palesztinai mandátum soronkívüli ratifikálásához előzetes hozzájárulását megnyerje. Szokolow politikai tárgyalásainak eredményéről legújabbban a következő amerikai táviratunk számol be:

Teljesen megbízható forrásból értesülünk, hogy néhány nap előtt komoly kísérlet történt az irányban, hogy

a Palesztina-mandátum kérdésénél

külön válasszák az általános mandátum kérdésektől. Ennek az a kimondott célja, hogy a palesztinai angol mandátumot a népszövetség minél előbb és soronkívül jóváhagyhassa. Ez a kísérlet az északamerikai Egyesült-Államok több magasrangú állami funkcionáriusa részéről történt, akiknek élén az Egyesült-Államok egyik legbefolyásosabb politikusa, Comnis szenátor áll. Szokolowval folytatott politikai megbeszélések alapján Comnis szenátor ígéretet tett arra, hogy minden politikai befolyását latbaveheti, hogy a washingtoni kormány támogatását kieszközölje a Palesztina-mandátum sürgős ratifikálására. Comnis szenátor e napok folyamán látogatja meg ebben az ügyben az Egyesült-Államok elnökét, Hardingot, hogy az elnök jóindulatát is megnyerje a Palesztina-mandátum kérdésében, melyet a mezopotámiai mandátumtól különválasztva kell elintézni.

Diplomáciai körökből arról értesülünk, hogy Olaszország kormánya már késznek nyilatkozott a Palesztina-mandátum kérdésének soronkívül való tárgyalására.

Véres összeütközések a keresztény és a muzulmán arabok között

Jeruzsálemből táviratozzák: Kerakban súlyos összeütközés támadt a keresztény és a mohamedán arabok között, melynek következményeképpen hat ember életét veszítette és hatvanan súlyosan megsebesültek. A palesztinai kormány megette a kellő intézkedéseket a rend helyreállítására. Három hadiaeroplán utban van Kerak felé.

A zsidó nemzeti vagyon gyarapodása Palesztinában

Jeruzsálemből táviratozzák: A Palesztine Land Development Co. (A zsidó nemzeti bank palesztinai leányintézete) újabb földvásárlásokat eszközölt a Jezreel völgyében. A megvásárolt föld huszonkétezer dunam (kb. 3000 hold). A megvásárolt földből a P. L. D. C. nyolcezer dunamot átengedett az amerikai Zion Commonwealtnak.

A statisztikai hivatal kimutatása szerint Palesztina importja

1921 szeptember havában 572.899 angol font értékű volt, vagyis 269.387 angol fonttal több, mint a múlt év szeptember havában. Az export 87.359 angol font, tehát 55.095 angol fonttal, vagyis a felével több, mint 1920 évi szeptember havában. A statisztikai hivatal kimutatásában nemcsak a számok gyarapodása örvendetes, hanem az a tény is, hogy Palesztina exportja majdnem kétszer akkora, mint az import.

Arab-angol barátkozás

Abdalah emir a transzjordániai arab lakosság egyik vezére a napokban érkezett Jeruzsálembé. Ebből az alkalomból a Lissanel

Arab című arab politikai lap figyelemreméltó cikket közöl, amelyben az arabok és az angolok közötti viszonyt taglalja. Az arab újság anyagi segítséget követel Angliától a Jordán keleti része számára, mely területek véleménye szerint, különösen az első években külső anyagi segítség nélkül boldogulni nem tudnak. Azonban — mondja a nevezett újság — az angolok ellenőrzési jogot követelnek az általuk adandó pénzek kezelése fölött. Ez a feltétel sérti az arab nép becsületét és nem fogadható el. Az egész Keleten, Konstantinápolytól kezdve Indiáig az angol népnek csak egyetlenegy igaz barátja van és ez az arab nép. Az összes többi népek ellentállanak az angol uralomnak. Akarja-e Anglia viselkedésével az arabok barátságát is elveszíteni, kérdezi az újság. Mindenesetre igen különös és nevezetes megnyilatkozása ez a hivatalos arab írás az angol-arab barátságának. Ugy látzik az arabok csak addig jóbarátai az angoloknak, amíg pénzt kaphatnak tőlük, de így is csak addig, míg Anglia nem érdekli az iránt, hogy az ajándékba adott pénzekkel hogyan gazdálkodnak az arabok.

Feuerstein Avigdort elítélték

Az Uj Kelet hírt adott már arról, hogy a Magyarországból Palesztinába származott héber költő, Avigdor Feuerstein irodalmi és politikai lapot indított Palesztinában, melyet legutóbb a kormányzó ellen irtó és támadásai miatt betiltottak. Ugy látszik, hogy a Feuerstein ügynek folytatása is lett még. Január 3-iki távirati értesítés szerint Avigdor Feuersteint egy állítólagos arabellenes ígató cikk miatt, tíz font sterling büntetéssel sújtották.

Fegyvercsempészes Palesztinába

Jeruzsálemből táviratozzák: December 16-án ismeretlen tettesek kísérletet tettek, hogy háromszáz lőfegyvert csempészenek be a rendes vámeljárással elkerülésével. A rakományt felfedezték, a fegyvereket lefoglalták és a fegyvernek átvevőre jelentkező egyént elfogták. A kormánykörök szigorú vizsgálatot rendeltek el és a vádlottat a törvény alapján fogják elítélni. A „Háarez” című héber napilap híradása szerint a fegyvercsempészéssel kapcsolatban a Karmel kooperatív kolónia zsidó lakosainál házkutatásokat tartottak, melynek alapján egy Rosenberg nevű zsidó kolonistát letartóztattak. Mindamélt, hogy a házkutatások teljesen eredménytelenül végződtek, Rosenberg egyelőre fogvamaradt.

Egy áruló jemenita

Nagy feltűnést keltett Jaifában néhány nappal ezelőtt az a levél, melyet egy jemenita zsidó, Obadja Nachum, az arab nemzeti szervezethez intézett. Ebben a levélben Obadja Nachum rágalmozó dolgokat állított a chalucok állítólagos sztrájkra készülődéséről és egyéb fenyegetőzéseiről. Az arabok közzétették a levelet és a hatását igyekeztek kihasználni. A jemenita zsidó község Nachum Obadját ezért az áruló és a palesztinai zsidóság történelmében egyedülálló tettéért kiközösítette magából és teljes bojkottot rendelt el ellene.

De Valera ellenjavaslatai

Páris, jan. 10. A Havas-ünnökség jelentése szerint De Valera ellenjavaslatát az angol-ír szerződést olyan nyilatkozattal helyettesíték, amely szerint Irországnak törvényhozási, végrehajtási és igazságszolgáltatási joga korlátlanul biztosították, a javaslat az angol királynak teendő esküt nem ismeri el, csupán az angol királynak a brit államközösség feletti szuverenitását. A javaslat elejti a szerződésnek azon szakaszát, amely szerint Irországi főkormányzóját az angol király nevezné ki.

Az antant sürgeti az osztrák-magyar gazdasági megegyezést

Budapest, január 10. Bethlen magyar miniszterelnök, mint ismeretes, az osztrák-magyar gazdasági tárgyalások előkészítésére Bécsbe utazik. Bethlen miniszterelnök a jövő hét első napjaiban, valószínűleg szerdán találkozik Schöber kancellárral. Az osztrák-magyar gazdasági megegyezést a szövetséges hatalmak is sürgetik. Az antant bécsi képviselői megjelentek Schöber kancellárnál, akit figyelmeztettek arra, hogy Ausztria a saját érdekében egyezzen meg minden szomszédjával, különösen Magyarországgal. Az antant bécsi képviselői egyébként bejelentették, hogy hozzájárulnak a tanai

A csernovici színház-háború

A zsidók és a német színház

Az Uj Kelet tudósítójától.

A csernovici német színház erőszakos nacionalizálása politikai kérdéssé duzzadt é olyan vonatkozásoknál fogva, amelyek analógia keresésére indíthatják a közfigyelmet, miniket, erdélyi zsidókat is érdekel. A csernovici városi színházat, amelyet közpénzekből építettek fel, német színtársulatnak adta bérbe a hatóság. Bukovina fővárosának öt nemzetiisége; a német, zsidó, román, ruthén és lengyel ép úgy beszél a német nyelvet, mint a maga anyanyelvét, de mert külön-külön színházat nem építhet, az általános kultúra szempontjából az volt a leghelyesebb, hogy német színtársulatnak adják át a színházat, amely minden nemzetiségnek közvetítheti az európai kulturát. Amióta azonban Bukovina Romániához tartozik, a romanizálás Csernovicban is megindult, ami önmagában véve természetes és érthető. A virágzó német színházat rossz szemmel nézték a románok, mert a romanizálás akadályának tekintették. Egy egészen jelentéktelen alkalomból kitört a sokáig visszafogott vihar, a román diákság kikergette színházából a német színtársulatot és a román lakosság fedezete és a hatóságok passzivitása mellett a színházat ünnepélyesen birtokba vette és a román nemzet színházává avatta fel. A román diákság úgy viselkedett, mintha hatalmi tényező volna és a hatóság szinte elismerte ezt a hatalmat, mert úgy tárgyalt vele, ahogy egyenlő rangú faktorokkal szokás. Végre aztán a kormány is beleavatkozott és a színház-kérdés rendezésére bizottságot küldött Csernovicba. A tendencia azonban félreismertlenül most is az, hogy a városi német színház mint nemzeti színház kizáróan a román kulturát szolgálja ezentúl.

Ennek az ügynek a zsidó vonatkozásai nem csak abból a körülményből bontakoznak ki, hogy a városi színház ép annyira a zsidóké volt, mint a városban lakó többi nemzetisége, de a zsidóságnak a nacionalizálással szemben tanúsított magatartásából is. A bukovinai zsidók ugyanis nem vettek részt a németek ellentállásában, bár az általános izgalom az ő nyugalmaikat is fölverte. A passzivitásukért nem sok hálát arattak. A románok azzal vádolják meg, hogy a román nemzeti színház eszméjének ellenségei ők, míg a németek azt hiszik, hogy a zsidók cserben hagyták a német kulturát. Két malomkö közé került a bukovinai zsidóság és mindakettő egyformán nyomja. A zsidóság azonban ez ellentétes nyomás alatt is megőrizte higgadtságát, ami legjobban a bukovinai zsidó sajtó állásfoglalásából tükröződik vissza.

Az „Ostjüdische Zeitung”-ban a zsidó felfogást dr. Mayer Ebner fejti ki elismeréssel érdemlő tárgyilagossággal. Fejtegetései természetesen elsősorban a bukovinai románságot és a bukovinai zsidóságot érintik, de következtetéseit és megállapításait figyelmet érdemelnek mindenütt, ahol a zsidóság a bukovinai zsidósághoz hasonló viszonyok között él és ahol a nemzeti kisebbség ugyanolyan tendenciákkal küzd, mint aminőkkel a bukovinai kisebbségek küzdenek.

Dr. Mayer Ebner megállapítja, hogy a zsidóság valóban nem fejtett ki ellentállást a nacionalizálással szemben. De ezzel még nem árulták el a németiséget, mert a bukovinai zsidók sohse voltak németek, most sem azok és nem lesznek németek Nagyromániában sem. Bukovina zsidósága sosem tartozott a németiséghez, épúgy, ahogy a németek sem tartottak közösséget a zsidókkal. Lehetett volna bensőbb viszony is zsidók és németek között, de az a nép, amely az antiszemitizmusból tudományt csinált és kimondhatlan szerencsétlensége miatt Németország zsidó bosszúja meg magát, olyan örvényt szakított maga között és Bukovina zsidósága között, amely áthidalatatlan. Bukovinában nagyon erőteljes a zsidó nemzeti mozgalom és a zsidóság szemlételést teljesjogu nemzetét erősödik, amely ósrégi klasszikus nyelvét új életre keltette.

A románok értsek meg, hogy a bukovinai zsidóság nem alkot politikai egységet a németekkel. A zsidóság a maga útján halad és a román államférfiak, az igazi államférfiak nem vétnek, de használnak a román nemzetnek, ha a zsidóság nacionalizmusát, amely Romániának nem árthat, támogatják. Mert egy nemzeti öntudattól áthatott, nyelvét és kulturáját felelősségteljes zsidóság csak hasznára lehet a román államnak, amelynek sok nemzetisége visszafordításra vár, saját nemzeti individualitásának feladása nélkül természetesen. Ebben a kibékítő munkában nagyon jelentékeny szerepe lehetne a zsidóságnak.

A romanizálással szemben tehát a zsidóság álláspontja önmagától adódik. A romanizálás jogát nem vitatja el a románságtól, de a német színház kisajátítását nem helyeselheti. A városi színház az egész városé. Monopóliumot egy nemzet se gyakoroljon fölötté, mert a színházat nem egy nemzetiség építette. A színház minden nemzeté, a zsidóé is. A zsidó nemzet épügy nem mondhat le róla, mint a német, mert ha nem is németek a bukovinai zsidók, de német iskolába jártak,

német műveltségben nevelkedtek és még ma is a német kultúra hatása alatt állnak. A zsidók nem mondhatnak le a színházról, mert ezidőszert csak ez elégítheti ki kulturális igényeit. A héber nyelv ismerete még nem terjedt el annyira a zsidók között, hogy az európai kultúrák megismerése végett saját nyelvükhöz folyamodjanak. Majd elérkezik ennek is az ideje, de ma még nem tart ott a bukovinai zsidóság.

Bukovina zsidósága politikailag érett nép és nem érti félre Romániához való viszonyát. Megérti, hogy új helyzete az általános érintkezés érdekei szempontjából a román nyelv elsajátítását sürgeti. Ehhez alkalmazkodni is fog, a maga nemzeti kulturájának kára nélkül természetesen. A német orientálódás mellől a román orientálódás felé vezet a bukovinai zsidóság útja. De ez nem történhetik meg már holnapra. Átmenetre van szükség és bármilyen paradoxnak hasson is, mégis igaz: mennél hosszabb átmenetet engedélyez a román türelem, annál kurtább lesz az átmeneti periódus.

Lloyd George sikere Cannesben

Angol-francia szövetség helyett európai szövetség
— Genuában tartják meg az európai konferenciát

Az Uj Kelet tudósítójától.

Berlin, január 9. A „Daily Chronicle“ cannesi tudósítója azokról az angol-francia ellentétekről számol be, amelyeket a cannesi konferenciának kell megszüntetnie. A lap azt írja, hogy Franciaország nem számíthat addig Anglia pénzügyi támogatására, míg a francia politika felelő Anglia biztos képet nem alkothat.

Briand katonai szövetséget szeretne létesíteni Angliával,

Anglia tradíciós békepolitikája azonban kizár ilyen szövetséget. Csak olyan szövetségről lehet szó, amely a netáni külső támadás ellen hatósos biztosítékot ad. Lloyd George beszédében utalt arra, hogy Németországot nem szabad annyira sújtani, hogy összetörjön alatta. Mert Németország összeomlása az egész civilizált világ katasztrófáját okozná.

Oroszország újjáépítésére egy angol-francia konzorcium fog kialakulni. Ez is Lloyd George terve, mert Lloyd George nagyon jól tudja, hogy Oroszország reorganizálásából nemcsak Európa, hanem

az angol nép is hasznot fog húzni.

Franciaország hatvanmillió németet a szegénységben akar tartani és százmillió oroszot akar bojkottálni. Anglia ezt a politikát nem tűrheti, mert ez a progresszív politika ugy Európában, mint a közeli Keleten újabb háborus veszedelmeket támaszthat. A francia politikának tehát gyökerében meg kell változnia, ha Franciaország továbbra is Anglia támogatására számít.

Mik Anglia követeléseit Franciaországgal szemben? Lloyd George csak a következő feltételek mellett hajlandó Franciaország határait biztosítani, a francia angol katonai egyezményt megkötni: 1. Franciaországnak végre kell hajtania a szárazföldön és vízen a leszerelést. 2. Franciaországnak el kell fogadnia a tengeralattjáró-kérdésben a washingtoni programot. Briand elutazása óta Washingtonban lényegesen megváltozott a franciabarát hangulat. Anglia népszerűsége nőtt, kétségtelen, hogy Amerika Angliát ebben a kérdésben is támogatni fogja.

Az angol lapok egyértelműen megállapítják, hogy Lloyd George Cannesben elvitázhatalan győzelmet aratott. A cannesi konferencia magává tette az európai gazdasági konferencia gondolatát. Ezt a nemzetközi konferenciát, amelyen Németország is részt fog venni, minden valószínűség szerint nem Prágában, hanem

Genuában fogják megtartani.

Az amerikai kormány valószínűleg elfogadja a genuai konferenciára szóló meg-

hívást. Előzőleg azonban ismerni akarja a konferencia munkatervét. A Stefani ügynökség jelentése szerint

Lenin is meghívást kapott a genuai konferenciára.

Lenin elfogadta a meghívást és közölte, hogy az orosz delegáció részt fog venni a tanácskozásokon. Csicserin táviratott intézett a főtanácshoz, amelyben közli, hogy a genuai konferenciára kiküldött delegációt teljhatalommal bízzák meg.

Sándor szerb király eljegyezte Marioara hercegnőt

A szerb király Szinajában

Az Uj Kelet tudósítójától.

Bukarest, jan. 10. Jelentette az Uj Kelet, hogy Sándor szerb király a román királyi család látogatására Szinajába utazott és ennek a látogatásnak diplomáciai célja, a két uralkodóház viszonyának házasság által való szorosabbra fűzése. A Román Távirati Iroda jelentése szerint a szinajai királylátogatás eredménye csakugyan az volt, hogy Sándor szerb király tegnap eljegyezte a szép Marioara román hercegnőt, Ferdinánd király ifjabbik leányát.

Sándor király vasárnap reggel érkezett Szinajába. A pályaudvaron Ferdinánd király, Károly trónörökös, György görög trónörökös kíséretükkel, Take Jonescu miniszterelnök, Holban tábornok hadügyminiszter és Camarasescu belügyminiszter, valamint más politikai és diplomáciai személyiségek fogadták. A különvonat a szerb királyi himnusz hangja között robogott be a szinajai állomásra. Sándor király megölelte Ferdinánd királyt, majd elhaladt a kivonult díszszázad előtt. A délelőtti folyamán a szinajai templomban Tedeum volt a királyi család, Sándor és kísérete, valamint a Szinajában időző politikai, diplomáciai és katonai előkelőségek részvételével.

Délután udvari ebéd volt, amelyen Ferdinánd király a következő beszédet tartotta:

„Engedje meg nekem Felséged, hogy úgy a magam, mint népem nevében nagy örömmel adjak kifejezést, hogy Önt vendégünként üdvözölhetem. Igaz szívvel mondom: Isten hozta. Üdvözlöm Felségedben a vitéz katonát, aki miután viselte a töviskoszorút, amelytől a sors nem kímélte meg, de utána a szerb néppel együtt méltó jutalomként felcserélte azt a babékoszorúval, amellyel a történelem felékesítette homlokát. Üdvözlöm Felségedben a hű szövetségest, a szomszédot és

egy ország királyát, amely évszázadok óta mindig együtt tartott velünk, amikor közös érdekek megvédéséről volt szó a közös ellenesség ellen. A szerb és román népet állandó barátság kötötte össze, barátság, amely közösen kiontott vérrrel lett megpecsételve, amikor a vitéz szerb katonák velünk együtt küzdöttek Dobrudza síkjain a közös szent célokért. Annyi szenvedés és évszázados küzdelem után mindkét szomszédállam megvalósíthatta évszázados törekvéseit és nemzeti egységét. Egyesülve a harcban és áthatva a belső konszolidáció és az állandó béke biztosításának vágyától, közös érdek köt bennünket össze mostantól fogva a békés munkában, amely a jövőben is azt kívánja tőlünk, hogy kéz a kézben haladjunk, mint jó barátok, szomszédok és szövetségesek. Felségednek itt léte számomra és népem számára a barátság ezen érzelmeinek legbiztosabb garanciája és biztosítom Önt, hogy ugyanezen érzelmeiket osztom őszintén és melegen úgy én, mint királyságom. Poharamat a szerbek, horvátok és szlovének egészségére ürítem.”

Sándor király válaszában kifejezésre jutatta örömét, hogy a román nép és a királyi család körében tartózkodhatik, a szerb nép fegyverbarátainak kedves társaságában.

Tegnap este volt a szinajai Peles-kastélyban Sándor szerb király és Marioara román királyi hercegnő hivatalos eljegyzése. Ebéd után a fiatalok a parkban sétáltak, mely alkalommal Sándor király megkérte Marioara hercegnő kezét.

Este udvari ebéd volt, amelyen résztvettek a királyi család, a jegyospár, Sándor király kísérete, Take Jonescu, Camarasescu és Holban tábornok miniszterek.

Ferdinánd király pohárköszöntőjében rámutatott ezen családi esemény fontosságára, amely mátol fogva két dinasztia köt össze, aminek politikai fontossága kétségtelen. Boldogságot kíván a jegyospárnak és reményét fejezte ki, hogy a két nép, amelyet a közös események és azonos érdekek összekötöttek, szoros kapcsolatban marad egymással a jövőben.

Sándor jugoszláv király így válaszolt:

— Amikor tegnap Felséged üdvözölt ideérkezésem alkalmával és emlékeztetett azon kötelekekre, amelyek a múltban a két nemes népet összekötötték, a kötelekekre, amelyek ugyanazon ügy védelmében bennünket újból összehoztak. Mindkét nép a szenvedések árán, a harcok és könnyek iskolájában tanulta meg egymás barátságát ismerni, amely legjobb alapja jövő fejlődésüknek. Ezen gondolatától és érzésektől vezérelve jöttem ide, hogy életpárt válasszak magamnak, akivel megosszam köteleseimet. Boldogságomat fokozza az a tudat, hogy személyes érzelmeimet osztja egész népem. Felséged boldoggá tett azzal, hogy családja tagjává tett és remélem, hogy hön szeretett leánya is boldog lesz. Felség s ha megengedi nekem, Atyám! Poharamat az Ön országa és a királyi család boldogságára emelem.

Az udvari ebéd után a társaság résztvevő a kastélyban rendezett mozielőadásban, amelyen Károly trónörökösnek földköri utazásáról mutatott be érdekes felvételeket. Sándor király holnap reggel Belgrádba utazik, Vízkereszt ünnepére azonban újból ideérkezik, hogy résztvegyen a vízszentelési ünnepségen. Ferdinánd király valószínűleg még január vége felé ellátogat Belgrádba. Az esküvőt nemsokára megtartják.

Ma hivatalosan jubilálják a két fővárosban a királyi eljegyzést, amelyet egyuttal a külföldi román és szerb követségekkel is közölték. Take Jonescu miniszterelnök hosszabb üdvözlő táviratot küldött Pasics jugoszláv miniszterelnöknek.

— Megkezdődik a tanítás a Tarbut leánygimnáziumban. A skarlatjárvány miatt bizonytalan időre bezárt Tarbut leánygimnáziumban az előadások január 12-én, csütörtökön kezdődnek meg. Az I., II. és VI. osztály délelőtt, a III., IV. és V. osztály délután jár a Petőfi-utca 13. sz. alatti iskolába. A Tarbut fiugimnáziumában az előadások csak később megállapítandó időpontban kezdődnek.

Gyorsfotográfia Bécsről

Bécs, december.

A város, amely tartományok adószedője volt, tartományok adófizetőjévé lön. Ez Bécs legnagyobb tragikumája: fizetnie kell, amiért évszázadokon át uralkodott. Vissza kell fizetnie amit szerzett, tőkéstől, kamatostól, sokszorososan. Van ebben valami látszólagos történelmi igazságtéves, de valójában ez az igazság barbár és embertelen. A csehek, az olaszok, a délszlávok, sőt maguk a lengyelek is megszállva tartják a császárvárost s nem érzik el addig, amíg egy meleg vércseppet éreznek benne. Ez így képletesen szól, a valóságban Bécs nincs megszállva. És mégis. A városon a líra és a szokol, a dinár és a lei uralkodik. Már a lengyel koronának is szava van. Bécs, „a világ legolcsóbb városa”, idegenek szolgája, főképp az utódállamoké. Az angol, az amerikai s a francia megfizeti Bécsset, drága hotelélelet él. de a cseh, az olasz és a jugoszláv csak átruccan bevásárolni. Éjjel jön, éjjel megy, szinte lopva, osztrák vonaton fizet néhány pulturát s magán elviszi, amit vett. A cseh vonattal reggelenként valóságos invázió indul a császárváros ellen, főként asszonyok és gyerekek, ugyanígy a szerb és olasz vonatokon. Bécs ezek számára dolgozik, ezeknek adja el fölösleges holmiját, ha ugyan még van fölös holmija. Még másfél évvel ezelőtt a város minden ablaka és kapuja hirdetőtábla volt és minden uccában zsidóüzlet és régiségkereskedés. Itt-ott a szegényedő polgárság „börzsi” árulták olcsópénzen, amit a szemérmes szegénység szégyelt az ablakában hirdetni. Ezek a börzék tízszeres haszonnal adták túl képeken, szőnyegekben, régi kendőkön, csipkéken, butorokon. Ma a szegényes, otromba írású cédulák eltűntek, „preiswert” kifejezést már csak az apróhirdetésben olvasni — használt női perzsabunda egymillió-kétszázézerért preiswert eladó, a börzék és tandlerboltok becsúttak, helyükön bárók, kávéházak és mozik keletkeztek. Ausverkauft, Bécs ki van árusítva! Nincs többé eladó semmi, márcsak az olcsó munkaerő, az éhentartó bécsi munkás, aki olcsóbb valutáért dolgozik.

A takarékos város

Volt egy irónó ismerősöm, dán származású, harminc éve Bécsben lakik, takarékos életet élt, megspórolt nyolcvanezer koronát. Ehhez sem a háborúban, sem a háború után nem mert hozzányúlni. Nem is nagyon lehetett a banktól kikapni a pénzt. Eladogatta a holmiját — most sir, hogy semmije sincs. Van nyolcvanezer osztrák koronája! Ha annak idején Kopenhágában marad, nyolcvanmilliót jelentene, vagy még többet, hogy takarékoskodott egy életen át. És ilyen takarékos kol-dus gazdagokkal telve van Bécs, amely valaha a józan polgárok városa volt.

A szerencsétlensége Bécsnek, hogy sem az idegenekkel nem tud élni, sem nélkülük. Az idegen drágítja az élelmiszereket, de ő a fővásárlója minden egyéb cikknek is. Ő juttatja keresethez a várost. A kormány mindmáig nem tudott szabadulni a dilemmától: kinek kedvezzen, a bécsinek, aki gyűlöli az idegent, vagy az idegennel, aki mégis sok pénzt és sok kereseti lehetőséget otthagyt. Eddig azt csinálta, hogy bizonyos élelmiszereket olcsópénzen juttatott a szegénységnek. Ez a politika kegyetlenül megbosszulta magát, az állam súlyos milliárdokat fizetett rá, dolgoznia kellett a bankoprésnek, egyre inkább elértéktelenedett a korona s a drágulás más téren fizetette meg az olcsó rajonozott kenyert, az olcsó krumplit és az olcsó cukrot.

Prém-bunda és éhség

Másfél éve nem láttam Bécsset, hogy most november végén viszont láttam, az volt az érzésem, hogy a várost valami nagy katasztrófa fenyegeti. A Kärntneren és a Ringen csak bunda jön az emberrel szemben, milliók csin-sillák és perziánerek, szilskinek és kékrókok, autók és kocsik sokasága. S egy festettarcú nőcske egy ezrest ad az idegsokkos hadikoldusnak. Sehoh a világon olyan feltűnően nem szórják a pénzt, mint Bécsben. És sehoh a világon nem mulatnak olyan nyíltan és olyan vesztettül. Mondtam is a bécsi kollégáimnak:

„Bécs Pétervár felé rohan.” Amivel az éhségre és a szegénységre, a roppant magas árakra és a fokozódó drágaságra gondoltam. Hogy bírja ezt ki ez a város? Megmagyarázták nekem, hogy kibírja. Az alacsony valuta nem jelent semmit. A kormány nem is akarja megjavítani. Abban a percben, amikor komolyan akarja, meg is javítja. E pillanatban azonban hatvan-nyolcvanezer koronát keres egy munkás havonta, a vas- és fémmunkás meg épen-séggel százezret. Nincs baj.

Harmadnegyednapra esett meg az a kis uccai meglepetés, amely két napig a legnagyobb reszketésben tartotta Bécsset. Forradalom? kérdezték sápadtan. Harminc-ötvenezer ember tüntetett az uccákon és kiáltotta: „Hunger! Hunger!” Ott voltam, amikor ez a tömeg nekivetette magát minden kocsinak és autónak, az autók, ha tudott, egy-két törött ablak árán elszellett, a kocsis valami tétova rémülettel megállott, mert a kocsis hiába ütötte a lovát, a ló a tömeggel volt szolidáris. Minden utast megverték. Minden kirakatot bezúztak. A kávéházakat, a bárókat, a mulatókat és a szállókat gyors ostrommal tönkretették. Annak idején sürgönyileg tudattam az Uj Keletet ezekről a dolgokról, fölösleges, hogy most ujramelegítsem az újságot olvasó számára elavult eseményt.

Csak annyira teszem, amennyire ehhez a gyorsfotográfiához szükséges. Ott voltam a Ringen, hideg téli nap volt, amikor a tömeg két nagy fasszekezet megostromolt. Mindenki a hóna alá csapott néhány fadarabot, azt hittem hazaviszik. De nem vitték. Neki a kirakatoknak! Az asszonyok még nagyobb dühvel dobálta a jó tüzfát, mint a férfiak. S valami szilaj diadallal fogadták az üveg csörömpölő robaját. Fosztogatást nem láttam. Egy helyen egy munkás felvett egy argenterdobozt, megverték érte. Egy másik azért kapott verést, mert könyvkereskedés kirakatát verte be. A könyvesboltokhoz nem volt szabad nyúlni. Halm és Goldmannak hatalmas könyv és képkereskedése van a Göthe-szoborral szemben, érintetlen maradt. Közélemben még ma is deszkafal van minden kirakat helyén. A kávéházak ablakain is deszka, csak kicsi nyílás világít a közepén, mint a lörés, erre már üveg került, de belül ott a deszkaspaletta, míhelyt sötétedik, rázárják az ablakra, mert nem lehessen tudni, hátha ujrakezdődik.

A bécsiek forradalma

Egy osztrák miniszter mondotta e sorok írójának mintegy két évvel ezelőtt: — A bécsi ember nem csinál forradalmat. Annál ő sokkal nyugodtabb és kényelmesebb. Ha csinál is, csak a hivatalos órán belül csinálja, tíztől kettőtől, vagy kettőtől hatig. Aztán kimegy a Práterbe vagy betér a korcsmájába egy krígli sörre. És másnap folytatja a munkáját, ahol abbahagyta.

Ez a tréfás jellemzés most beigazolódtott. A bécsi ucca forradalmi jelenségei déltől estig tartottak. Minden heveségük ellenére egyetlen miniszteri állás se rendült bele. És másnap a legtökéletesebb csend, szinte halotti csend. Az idegenek felősebb része sietve elutazott, az autók bevonultak a garázsokba és a javító-műhelyekbe, a konflis ünnepet rendezett, a bundák a sítónok mélyébe bujtak, kopott kabátok és kopott stejkalapok kerültek elő, rosszul kefélt cipők (az uccai cipőpucolók is eltűntek), rosszul táplált arcok negyednapos szakállal — azt a jóisten tudja, honnan vették egyszerre a negyednapos szakállt — Bécs olyan volt külsőleg, amilyen belül, szegény, aggodalmas, bizalmatlan és szomorú.

Ami tartott három napig. Negyednap kinyitottak a kávéházak, a bárók újra hirdették a műsorukat, a mulatók kezdtek népesedni, a szállóportás újra cinikus lett, hogy nincs szoba, az autók, törött ablakkal bár, az uccára merészkedtek, a konflis pasasért cserkészett, kibujtak a bundák, elmúlt a forradalom. A drágaság csudálatosmód megállott s bécsi korona emelkedett két ponttal.

Nincsenek többé gyerekek

Hozzá tartozik ehhez a hevenyészett íráshoz ez az alábbi levél, amit egy bécsi apa kicsit

szinte büszkén mutatott nekem. Két gyermeke van egy bécskörnyéki intézetben, nyolcéves fiú és kilencéves leány. A fiú írja.

„A két dinárt én megvettem Gusztitól, ő adott nekem a három leimért százhusz koronát, a Schwarzkopf azt mondja, a leit nem érdemes venni, mert esni fog. Légy szives ird meg Edítnek, hogy a szokol is esni fog, mert ő csak truccból szokolt vesz. Én tudnék venni egy silinget, mennyit kínálnak ott egy silingért? ... stb.”

Adalék Bécs erkölcsrajzához. A gyerekek az iskolában nem gomboznak, nem tolhegygel kereskednek, nem golyót csereberélnek, már nem is bélyeget gyűjtenek — valutáznak.

Kaczér Illés.

Vámközpontot állítanak fel Kolozsváron

Az Uj Kelet tudósítójától.

A gazdasági élet konszolidációjának legfőbb akadálya a szomszédállamokkal való forgalom szabályozatlansága. Oriási tájékozatlanság uralkodik az áruk elvámolása körül és nemcsak a kereskedők, hanem a vámhivatalnokok is rengeteg problémával állanak szemben, amelyek megakadályozzák, de legalább is lassabbá teszik a tranzitforgalom lebonyolítását. Nagy nehézségekbe ütközik egyes áruk vámtarifájának olyképen való megállapítása, hogy sem az állam, sem a kereskedő károsodást ne szenvedjen. A megrakodott kocsik kicszerelése, a vámtételek valutáris átszámítása és más hasonló kérdések állandóan foglalkoztatták már eddig is az érdekelteket, de egységes akciót ez irányban még nem kezdeményeztek.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara most azzal a messze kiható tervvel foglalkozik, hogy Kolozsváron vámközpontot létesít a közönségnek a vámkérdésekről való tájékoztatására. A budapesti iroda mintájára a vámközpont statisztikai adatokat gyűjtene össze arról, hogy mit termel Románia s mire van szüksége s ezeknek az alapján javaslatot tesz majd a kormányynak a vámtarifa helyes megállapítására. A vámközpont figyelemmel kísérné a külföldi államok összes ily természetű rendelkezéseit, valamint az importárukról is pontos adatokat fog beszerezni. Egyik fontos feladata lesz az irodának annak a megállapítása, hogy mennyi az ország szükséglete s ebből mit fedezhet önmaga s mit kell behozatal által biztosítani, mely gazdasági ágaknak van szüksége nyersanyagokra s mely iparág fejlesztéséhez szükséges egy kedvezményes vámtarifa megállapítása.

Minden panaszt, amely a kereskedők és termelők részéről az elvámolással kapcsolatban felmerül, a központi vámiroda fog felvenni, mely felül fogja bírálni az elvámolásokat, hogy az áruk a megfelelő táblázat alapján vámozták-e el.

Az aprólékos kérdések egész komplexuma vár megoldásra a vámtarifa rendezése, az elvámolás és a határforgalom szabályozása körül s ez lesz a központi vámiroda feladata. Az iroda létesítésének előmunkálatai már meg is kezdődtek. Az iparkamara most azon van, hogy az érdekelteket, vagyis az összes kamarákat, a Gyáriparosok Országos Szövetségét, a Kereskedők Tanácsát és más gazdasági alakulatokat a közeljövőben értekezletre hívja össze, melyen részletesen megállapítanak a nagyfontosságú terv megvalósítására irányuló módokat.

Sajtó alatt!

S. J. Agnon világhírű regénye:

És a meggörbedt kiegyenesedik...

Sas László fordítása.
Kiadja a Kadima Rt.

A Wilson-emlékiratok réme a nemzetközi diplomáciában

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Az Egyesült-Államok nyilvánosságában nagy szenzációjaként hatott az a hír, hogy a köztársaság volt elnöke, Woodrow Wilson Newyork legnagyobb napilapjában fogja közzé tenni emlékiratait, amely Amerika háborújára és a versaillesi békekötés közeli körülményeire vonatkoznak. Wilson szándéka a nyilvánosságban csak szenzációéhséget és érthető kíváncsiságot kelthet, de egészen mások azok az érzelmek, melyekkel a világpolitika amerikai és nemzetközi beavatottjai az emlékiratok megjelenését fogadják. Ezeknek ugyanis Wilson szándéka fenyegetést jelent. E pillanatban talán nehéz is megmondani, hogy mekkora fenyegetést. Mindenesetre nagyon jellemző tünet, hogy az amerikai szenátusban egy törvényjavaslatot akarnak betervezni, hogy külön törvényhozási intézkedésekkel tiltsák meg az oly iratok közzétételét, melyek államtitkokat idő előtt dobnak martalékká a nyilvánosságnak.

Amerika azonban kíváncsi a titokra. Természetesen adódik minden amerikai nacionalistának az a kérdés, miképpen történhetett az Egyesült-Államok kismémmizése a párisi konferenciából. Amerika a kellő időben átküldött egymillió emberrel eldöntötte a háborút. Jö gosan kérdezik tehát Amerika imperialistái, miért nem valósult meg már 1918-ban a „tengerék szabadsága”, azaz Anglia tengeri hegemóniájának megszüntetése. Miért kellett a Shantung-kérdésben még Japán előtt is meghátrálnia az amerikai állásfoglalásának? Hogy van az, hogy az Egyesült-Államok még a washingtoni konferencián is alig tudják reperálni a párisi hibát?

A nacionalisták kérdéseinél azonban vannak fontosabb kérdések is: az emberi kérdések és az erkölcsiek. Hogyan sodródott Amerika egyáltalában a háborúba? Elégendő erkölcsi indokolás-e a Lusitania elsüllyesztése? Hogy ezek a kérdések Wilsonban is felvetődtek, azt már elárulták az elnök két titkárának, Tumulty-nak és Baker-nek emlékiratai, melyek szinte az előszót jelentik Wilson művéhez. Azon az estén — írja Tumulty — mikor Wilson hazajött arról az emlékeztető kapitóliumi ülésről, melyben a népképviselők ünneplő üjjongása közepette jelentet be az Egyesült-Államok hadüzenetét Németországnak, fáradtan roskadt le dolgozószobájában az elnök egy székre.

— Borzasztó ez, Tumulty! — mondotta. — Ünnepelek engem! Ünnepelek, mikor elnöki üzenetem az amerikai fiatalság virágának halálos ítéletét jelent! Megéri-e mindezt a Lusitania?..“

A francia sajtó köréből nemkevésbé erőteljes visszhang felel Wilson kezdeményezésére. A „Matin” vezércikke foglalkozik a tervvel. Fejtegetései során a cikk írja, Jules Sauerwein azt írja, hogy Wilson emlékirataiból legalább meg fogjuk tudni, miért rossz a versaillesi szerződés. Mert a béke csodálatosképpen a „Matin”-nek is rossz. Igaz, hogy másért, mint például a németeknek. A németek ugyanis egy kicsit nagyon is szigorúnak találják Wilson és Clemenceau békejét. Poincare pártja azonban melynek szélső nacionalista demagógiáját a „Matin” terjeszti, ellenkezőleg túl enyhének.

Wilson emlékiratai a francia militarista és rablókedvű nehézipari körök várakozásai szerint új anyagot fog szolgáltatni arra, hogy hol és mely pontokon árulta el Clemenceau Franciaország érdekét. Az új feyyverek birtokában természetesen könnyebben lehet támadni a mostani kabinet elnökének, Briandnak a német politikáját, mely tudvalevőleg mégis csak enyhébb, a Clemenceau félenél.

Nem tudjuk, mit ír Wilson, a békeszerződés nagy csalódottja, emlékirataiban. De bizonyos az, hogy az összes érdekelt körében és az egész diplomácia boszorkánykonyhájában óriási mozgolódás, konsternáció és rémület támadt. Egy leleplezés fenyeget, melyből kiderül, hogy miként árulták el őt esztendő tömegmészárlása után az emberiség

jövőjét ismét. A bűnösök és üzletesek, kik még „a jól kihasznált győzelem” kitünő politikai és gazdasági pozícióban élnek, ijedten szegezik szemüket Wilson megcsalódott keserű alakjára, amely a világgyűlölet és csömör végső agóniájában minden titkok elárulásával fenyeget.

Zsidó pártharcok Ruszinszkóban

Az Uj Kelet ruszinszkói tudósítójától

Ungvár, január 9. Messziról nézve, Erdélyből bizonyára ugylátszik, mintha a csehszlovákiai zsidóság körében egység honolna és autonóm alapon csendes fejlődésben virulna itt a zsidó iskola és minden más, ami a zsidó életet teszi. És messziről nézve, valóban megadottnek látszik minden lehetőség és mód egy szép zsidó élet kialakulására, mert hisz alkotmányos demokrácia van itt és Masaryk az elnök!..

Igaz! Valóban lehetne itt zsidó iskolákat felállítani, demokratikus zsidó községi életet élni, eltelve mindazzal, ami egy regenerálódó nemzet életfeltétele: Ha... nos igen, ha a zsidóság vezetői méltóak volnának és elég becsületesek a vezetésre!..

A viszonyok jellemzésére szolgáljon, hogy a csehszlovákiai zsidóságnak a cionista párton felül, még konzervatív és (most alakuló) gazdasági autonóm pártja van. Szlovenszkóban még az Egyesült Zsidópártoknak is van tábora, van ezenfelül ortodox-iroda Pöstyében az asszimiláns zsidók szervezete Prágában, no meg a prágai Zsidó Nemzeti Tanács, valamint az állandó kísértő „szlovák-izraelita”-alakulási kísérletek, amiknek háta mögött néha nagy „magyar izraeliták” állanak.

Ennyi szervezet, párt és alakulás már maga is elegendő magyarázat volna arra, hogy miért tengődik a minden életfeltétellel rendelkező köztársaságbeli zsidóság, miért nincs itt megszervezett zsidó élet. E tények mellett azonban még két ember is szolgálja a zsidóság destrualásának ügyét nagy erővel: a munkácsi rebbe és Ungár Márkus.

Aki a köztársaságbeli és főként ruszinszkói zsidóság helyzetének és tehetetlenségének okát tudni akarja, annak ismernie kell e két ember portréját.

Spira munkácsi rebbe: Főfoglalkozása a gyűlölködés. Gyűlöli a belzi rebbet és minden ezer kilométernyi körzetben lakó más rebbet; gyűlöli a cionistákat és megátkozta ezeket, ahányszor „brochet” kellene mondania. Gyűlöli a hitközséget, a demokráciát, a kulturát általában, de a legjobban a héber iskolát.

Ennek jó minden politika, amelyik a zsidóságot elzárja a levegőtől. Am ne legyen a zsidó csak korcsmáros és gyilkolják le a részeg parasztok. A zsidó ne akarjon ipart és egyebet tanulni, mert csak addig „romlatlan”, míg a munkácsi rebbehez kell „pídjennel” jönnie tanácsért.

Ungár Márkus: A Nemzeti Tanács lemondott alelnöke, politikai stréber. Ennek nem kell iskola és kultura, mert a munkácsi rebbe nek nem kell s mert a cionistáknak kell. Miután a Nemzeti Tanácsból ki kellett válnia, felfelé megrendült politikai egzisztenciája érdekében megcsinálta a ruszinszkói konzervatív zsidó pártot. Program és munka nélkül ez a párt „képviseli” a konzervatív zsidó tömegeket, akiknek gazdasági élete és lehetősége elég gyors tempóban megszűnik. Az italmérési és más concessziókat ugyanis már bevonták, a földtörvény sújtja a zsidó gazdát, de nem segíti a zsidó munkást. Lassan kicsuszik a zsidóság alól a talaj, ám a sok párt és szervezet s a maguknak legtöbb tekintélyt és beleszólást arrogáló konzervatív vezérek: gyűlölködnek tovább és a zsidóság pusztul!..

Legközelebbi cikkemben néhány máramarosi helyzetképet küldök, amikor is remélhetőleg beszámolhatok már az új, egészséges és minden ellentállást legyűrő cionista akció-ról, mely megindulni készül.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.

Pádua és Albajulia

Ha külön-külön érkezik vala, nem igen tulajdonítok neki nagyobb fontosságot. Egy fölényes kézleggyintés — és térjünk okosabb dolgokra. Amint-hogy, valljuk csak be, így, egymás mellett sem érnek többet egy fölényes kézleggyintésnél. De egyszerre, egy napon jött a két levél és mindegyik levélhez egy-egy újságcsikk csatolva, egymástól távol megjelenő, egymásról nem is tudó újságok cikkei, de katolikus újságok és nagyszerű távolbaérzéssel, nagyszerű egymástmegérzéssel irnak egy időben és megegyező dolgokat rólunk. Így mégis csak elgondolkoztat ez a véletlen összetalálkozás, ha százszor is véletlen. Vagy talán nem is olyan véletlen: katolikus újság mind a kettő és rólunk, zsidókról, cionistákról, Palesztináról irnak. Ugy látszik, csak térben esnek olyan messzi egymástól: az egyik itt Erdélyben jelenik meg, magyar lap, a másik Olaszországban, olasz lap, de olvasóink egyszerre küldötték be mindkettőt, levelek kíséretében és így kerültek egymásmellé.

Az egyik, az Albajulia (Gyulofehérvárott) megjelenő „Erdélyi társadalmi, irodalmi, egyházi és iskolai katolikus lap”, az erdélyi püspök, gróf Majláth hivatalos szócsöve. Ebben a szócsöben dr. Jacobek cikkírónak enyhén fáj a cionizmus és fáj Palesztina. Istenem, igazán nem volna érdemes foglalkozni vele, a cikk tele van csunya tudatlanságokkal: Allenby tábornokot, Jeruzsálem meghódítóját egyszerűen le Allenbergezi, a Mizrachiban valami külön fanatikus militarista zsidókat lát, akik zsidó hadsereg nélkül lélekzetet se akarnak venni — és aztán persze az enyhe gyanúsítás holmi kommunista-szocialista cionistákkal, akiknek egyetlen programja, hogy a jeruzsálemi szentsírt fölrobbantsák. Az ember nem törődne az ilyen cikkel, de — mégis: gróf Majláth püspök hivatalos szócsöve — és az embernek ugy eszébe jutnak régi történelmi tanulmányai: a katolikus klérus mindig tudta, hogy mit csinál.

No és itt van a másik szócsö: a Páduában megjelenő „La provincia di Padova”. Öklönnyi betűkkel a cikk címe: „Cristiani e musulmani contro... Palestina”. A derek páduai már a muzulmánokat is beveszi a szent szövetségbe. Minden jó neki, ha a zsidó ország megrágalmazásáról van szó. Az ember kézleggyintéssel dobna kosárba a kis páduait: de itt van mellette az albajuliai szócsö. Az ember vállatvonva dobna kosárba az albajuliat, de: itt van mellette a kis páduai. És egyidőben, és egymásról nem is tudva és mégis: egy hangon. Hidába, a klérus mindig tudta mit csinál. Most a palesztinai Zsidóország fáj neki. Évszázadokig, amíg török uralom alatt volt a szentföld, nem értek rá Palesztinára törödni. Csak amióta Allenby tábornok a zsidó légiókkal is meghódította, azóta fedezték föl lelkükben a Palesztina-fájdalmat. Eggyékként olyan mindegy. A papok hatalma mindig nagy volt, de a végzet ellenük is tehetetlenek. A történelem végzete pedig az, hogy Palesztina a zsidó nemzeté. Minden kicsiny szócsövek ellenére is, akár magyarul, akár olaszul harsogjanak. Nem érdemes velük törödni és mi sem foglalkoztunk volna velük, de olyan véletlenül! és olyan egynapon jöttek. g. j.

— A „Jehudit” zsidó zeneestélye. Szombaton este rendezi a kolozsvári Jehudit első zsidó zeneestélyét, a vármegyeház disztermében. A zeneestélyeket a Jehudit állandósítani fogja olyképen, hogy minden hónapban legalább egyszer és egész estélyt kitöltő művészi értékű programmal ismergeti a zsidó zeneszerzők műveit. A Jehuditnak ez a legújabb kulturvállalkozása egyedül áll a magamében és Kolozsvár zsidó közönsége, nagy érdeklődéssel néz a szombati első művészt elé. Szombaton, Lorbeer Ilona operanékesnő, Sugár Vilmos, a magyar opera baritonistája és Ruvinskyk Rafael a magyar opera tenorénekese fognak zsidó zeneszerzők műveiből előadni. Az énekszámokat Bródy Miklós zeneszerző, a magyarszínház dirigense fogja zongorán kísérni.

A Haggibbor legközelebbi programja. Január 15-én, vasárnap délután tartja a Haggibbor rendes teadélutánját nívós műsor kíséretében. Érdekesek lesznek Singer mester telepátikus mutatóvanyai. Január 28-án a Haggibbor szigorúan zártkörű álarcosbált rendez, amelyre az előkészületek már serényen folynak.

A ruszinszkói cionisták Benes miniszterelnökénél. Ungvárról jelenti tudósítónk: Benes miniszterelnök, Középeurópa politikai életének ez a legfőbb irányítója, az itteni politikai viszonyok szanalása végett néhány napig Ungváron időzött. Ezt az alkalmat felhasználva a többi politikai párttal együtt a ruszinszkói cionista párt is képviseltette magát a miniszterelnök előtt. Dr. Spiegel pártmegbizott a miniszterelnöknek memorandumot adott át, melyben rámutatva a ruszinszkói zsidóság gazdasági, szociális és kulturális helyzetére orvoslást követel és gyors kormányintézkedést. Benes miniszterelnök a memorandum követeléseiről azonnal tájékoztatta magát s még a kihallgatás során kijelentette dr. Spiegelnek, hogy a teljes kisebbségi jogok alapján áll s így természetesen találja a zsidóság követeléseit. Meg fog tenni mindent a fennálló zsidóiskolák hebraizálására és minden erejével elősegíti a héber iskolák alapítását. A legközelebbi időn belül felállítja az ungvári kormányzóságon a zsidó ügyek referátusát, mely zsidó ember vezetésével egységesen intézi majd a speciálisan zsidó ügyeket.

Letartóztatták a francia közéleti-művészeti államtitkárát. Párisból jelenti: Francia lapok híradása szerint Ernest Villgrand közéleti-művészeti államtitkár letartóztatták. Villgrand a háború elején mint hadnagy vonult be, de sérülése következtében szabadságot kapott. Politikusként való ismerettségére révén sikerült Clemenceau kegyelme féréknie, aki őt államtitkárrá nevezte ki. Állásában mérhetetlenül megdagadott és már a lapok részéről több támadásban volt része, szabálytalanságot még sem lehetett rabizonyítani. Most sem vagyon ellen elkövetett deliktumért tartóztatták le, hanem azért, mert az a vád merült fel ellene, hogy a háború idején szenvedett sérüléseit, amelyért a hadsereg szolgálatából elbocsátották, ő maga ejtette magán.

Leégett a nagyváradi Adria malom. Nagyváradról jelenti tudósítónk: Ma éjjel két órakor kigyulladt az ország egyik legnagyobb malomüzeme, a nagyváradi Adria malom. Éjjel két órakor vették észre, hogy lángtenger csap ki a Moskovics-telepen lévő malomépületből. Mikor a tűzoltók kiértek, az egész épület lángban állott és az oltásra gondolni sem lehetett. A telepen van egy szeszfinomító, egy olajgyár és a most épülő Müller-féle tintagyár. A tűzoltóság és a katonaság együttes munkája csak nagynehézen tudta elhárítani a veszélyt, hogy a tűz ezekre az épületekre át ne csapjon. A tűz színhelyéről az emberek pánikszzerűen menekültek s a közeli utcák lakóit is kilakoltatták. A tűz okát eddig még nem sikerült pontosan megállapítani. Komolyan merült fel az a gyanú, hogy gyújtogatás történt. A gyártelepen öt héttel ezelőtt hasonló gyanús körülmények között kigyulladt, de akkor sikerült a tüzet csirájában elfojtani. A nyomozó közegetek gondolkodába ejti az a körülmény is, hogy a malomipar általános pangása miatt a vállalat az összes munkásoknak felmondott és tegnap volt az utolsó napja annak, hogy a munkások dolgoztak. Az Adria malomépülete egyébként teljesen porráégett és kedden délután még nem sikerült teljesen lefojtani a tüzet. A kár mintegy tízmillió lei. Elpusztultak az összes gépek és elégett mintegy 37 vagon liszt és buza. A vizsgálat erélyesen megindult.

Hamisítják a magyar postabélyegeket. Budapestről jelenti: A főkapitányság újabb idő óta sok hamis bélyeget észlelt a forgalomban. A nyomozás során előállították Szamler Samu nyomdászt, aki több fiatalemberrel 25, 40 filléres bélyeget készített. Megtudta a rendőrség, hogy egy Szabó Ferenc nevű nyomdász szintén hamisított bélyeget. Szabó kihallgatása alkalmával kiderült, hogy egy szervezett banda végzi a hamisításokat és a bélyegek felülbélyegzését. Az ügy szálat egészen Pécsig húzódnak. A pécsi rendőrség nyomozása során letartóztatta Bukovszky Lajost, Szabó Bertalant, Bukovics Istvánt, Váci Józsefet, Ruppai József ügynököt, akik a 25, 50 filléres és 1 koronás bélyegek hamisításában részt vettek.

Stiller Bertalan halála. Budapestről jelenti: Nagy részvét és a kegyelet impozáns megnyilatkozása mellett temették el dr. Stiller Bertalan egyetemi tanárt. A ravatalt a zsidó kórház csarnokában állították fel és ott folyt le a temetési szertartás. A gyászolók között a kormány képviselőiben dr. Tóth Lajos államtitkár jelent meg, a tudomány egyetemei dr. Kenyeres Balázs orvoskari dékán, az orvosszövetséget dr. Dollinger Gyula, dr. Flesch Nándor és dr. Bokay Árpád képviselték, ott volt Mezey Mór, az országos izraelita iroda vezetője, Baumgarten Ferdinánd, dr. Polacsek Elemér, dr. Benedéki Henrik, dr. Rosenak Miksa, dr. Feleki Béla, Ehrlich G. Gusztáv. Az egyházi szertartást dr. Hevesi Simon főrabbi végezte, ki magasan szárnyaló beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. A zsidó kórház orvoskara nevében dr. Benedek Henrik búcsúztatta el az elhunytat, volt tanítványai részéről dr. Susni Henrik, a zsidó egyetemi hallgatók részéről Szemere László beszélt. A gyászmenet azután elindult a rákoskeresztúri zsidó temetőbe, hol a sírnál dr. Biedermann Lajos búcsúztatta el a halott tudóst.

A Haggibbor vezetősége főlkéri a játékosokat, a vígalmi bizottságot és a tagokat, hogy ma este félkilenc órakor a klubhelyiségben megjelenni szíveskedjenek.

Nansen az orosz éhezőkért. Genfből jelenti: Nansen Fridjof, a világhírű utazó felhívást intézett Európa népeire, melyben a következőket írja: Most jövök a halál országából, az inséges vidékről, saját szememmel láttam és érthetetlen előttem, hogy ennyi nyomoruság felett olyan könnyen siklik el a világ. Egyetlen angol fonttal annyi rozst lehetne vásárolni, amennyiből egy orosz ember élete hét hónapon át ténrtartható volna. Gyors segítségre van szükség, hogy az éhhalál újabb pusztításait kikerülhessék.

A Tsrbut fiúiskolában az előadások január hó 12-én, csütörtökön a VII. osztálynak d. e. 8 órakor, a II.-VII. osztálynak d. u. 2 órakor az eddigi iskolahelyiségekben megkezdődik. Az I/a és I/b előadása csak 16-án d. u. 1/2 órakor kezdődik a neológ iskolában.

A nagyváradi »Mirjam« estélye. Élénk figyelemmel és izokozott várakozással tekint a nagyváradi zsidóság a »Mirjam« első kulturesélye elé, amely január 11-én, szerda este fél kilenc órakor lesz a Vigadó termében. Az estélyen a legkiválóbb nagyváradi zsidó művészek, köztük Kertész és Kovács operatársai fogják énekszámokkal szerepelni. Békefi karmester kíséri a műsor összes számait. A rendezés munkáját Bányász Pista végzi. A legjobb nevekől összeállított kvartett műsorában különböző zsidó vonatkozású kompozíciók szerepelnek. Prologót mond Giszkalay János. Lesz még táncpantomim keleti zenekísérettel. Héber vonatkozású szavaltatok és a héber házi énekek vannak még az estély programján.

* **Legszívesebben csak Czinknél festhet és tisztíthat.** Dézsma-utca 5.

Elvezett ezüstbot. A cluji teheráru feladási osztálynál kedden délután 3-4 óra között egy sétatbot elveszett. Szarufogó és ezüst síd, a sídbe bevéve »Kaufman Armin Máramarossziget«. Kértek e botot a Fraternitas nyomdába, vagy az Uj Kelet kiadóhivatalába-jutalom ellenében leadni. Telefon 455, vagy 879. (Brassai-u. 10.)

Rum- és likörgyárosok figyelmébe

Eredeti
ANGOL RUMESSZENCIA

valamint az összes egyéb fajtájú esszenciák versenyen kívüli minőségben kaphatók. Levélbeli megrendelések gyorsan és pontosan eszkoztöttek. 2706-I

„Continental“ esszenciagyár, Kolozsvár,
Kintzi-u. 6 szám.

Amerikai **YES** porcellánpuder a puderek királynéja
Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

Heber conversatio könyv
20 leiert kapható a
„Safroth“-ban
Wesselényi M. és Szép-utca sarok.

Most jelent meg!

Gólem ember akar lenni

Kaczér Illés

egyfelvonásos drámai szimboluma

A finom kötet ára 6 lei
Vizonteladónak kedvezmény

Kapható az Uj Kelet kiadóhivatalában

KÖZGAZDASÁG

Megszilárdult a lei

Bukarestben a cseh korona a legnépszerűbb

Az Uj Kelet tudósítójától

A román pénzpiac az utolsó napokban lényeges megerősödést ért el. A lei legutolsó hirtelen esése óta elérte stabil értékét megtartja: Párisban tegnapelőtt, tegnap és ma is 10:50-en jegyzik. A jelenség kétségkívül öröndetes, annál is inkább, mert — szakkörök értesülése szerint — a francia pénzkörökben újból bizalommal tekintenek a román gazdasági élet közel jövője elé.

A román fővárosban a külföldi értékek már kevésbé állandóak. A frankot — talán az ünnepek miatt is — erősen keresték, de paritáson felül elérő árszínvonalon nem veszített, sőt kis töredékét nyert. A lezárt tranzakciók 10:75—10:85 között változtak. A pénztárak lezárásával tegnap a frank 10:82-ön állott.

A márka, mely Párisban súlyos veszteséget szenvedett, megtartotta nálunk elért értékét, 72-ös kurzuson.

A legdivatosabb valuta a csehszlovák korona. Nemcsak a kereskedők érdeklődését váltotta ki, de egyes nyereszkes amatőrök is élénken vásárolják. Prágából azt jelentették, hogy a csehszlovák biztosító intézetek a cseh korona javulása miatt a díjtételeket átlagosan 10 százalékkal leszállították. Bukarestben tegnap 202 volt a csehszlovák valuta jegyzése.

Az osztrák koronát ezzel szemben újabb népszerűtlenség üldözi. Ausztria pénze a gazdasági helyzetéről elterjedt hírek következtében valószággal lerongyolódott: 2:10 a jegyzése.

Zürichi tőzsde. Nyitás: Berlin 310, London 2184, Milano 2230, Newyork 517, Páris 4285, Prága 845, Varsó 17, Bécs 17, bélyegzett 10, Zágráb 165.

Budapesti tőzsde. Nyitás: Napoleon 2975, dollár 606—602, frank 50, márka 395—388, lira 25 1/2, osztrák 9 1/2, rubel 51, lei 491—487.

Tultermelés az erdélyi nyersbőrparban. A nyersbőrökre korábban elrendelt kivételi tilalom következményeképp ma három és félmillió darab nyersbőr tultermelés mutatkozik Erdélyben. Ebből a horribilis mennyiségből a belföld és a hadsereg szükséglete bőven biztosítható. A tultermelésnek tudható be, hogy míg a Romániából cseh földre exportált nyersbőr kilójáért 27 cseh koronát fizetnek, addig a belföldi forgalomban alig 8 leit tudnak elérni. Teljesen indokolatlan tehát, hogy a gyárak a kész bőr árát körülbelül tíz leivel ismét felemelték.

Módosítják a vagyonadó törvényt. Bukarestből jelenti: A pénzügyminisztérium adóügyi főosztálya törvénytervezetet dolgozott ki a vagyonadó módosítására vonatkozólag. A tervezetet bemutatják Take Jonescu pénzügyminiszternek, aki azután a minisztertanács elé terjeszti.

Gyertyagyárat létesítenek Kolozsváron. Egy budapesti tőkeerős érdekltség tárgyalásokat folytat több erdélyi pénzintézettel egy Kolozsváron felállítandó gyertyagyárra vonatkozólag. A gyár valószínűleg még ezébben lépne üzembe.

ter...
szla...
mók...
meg...
Ror...
társ...
nek...
az...
mél...
kül...
ra...
kor...
gal...
kocs...
Ola...

New...
2342...

3435...
kor...
lira...
dolla...
lengy...

hága...
Róm...
1385...
Prága...

4200...
—...
Buen...
Zágra...
oszt...

font...
frank...
962-50...
118-50...
.....

Szerda...
Péntek...

Szerda...

Csütört...

Péntek...

Szomb...

Szomb...

Vasár...
Vasár...

Hétfő...

A más...

S...
igazi...
magyar...
keresés...
tesebb...
szinpa...
mai Sz...
kötless...
kor alle...
de alka...
színszt...
kor a Sz...

— **A Haggibbor legközelebbi programja.** Január 15-én, vasárnap délután tartja a Haggibbor rendes teadélutánját nívós műsor kíséretében. Érdekesek lesznek Singer mester telepikus mutatványai. Január 28-án a Haggibbor szigorúan zártkörű álarcosbált rendez, amelyre az előkészületek már serényen folynak.

— **A ruszinszkói cionisták Benes miniszterelnöknél.** Ungvárról jelenti tudósítónk: Benes miniszterelnök, Középeurópa politikai életének ez a legfőbb irányítója, az itteni politikai viszonyok szanalása végett néhány napig Ungváron időzött. Ezt az alkalmat felhasználva a többi politikai párttal együtt a ruszinszkói cionista párt is képviseltette magát a miniszterelnök előtt. Dr. Spiegel pártmegbízott a miniszterelnöknek memorandumot adott át, melyben rámutatva a ruszinszkói zsidóság gazdasági, szociális és kulturális helyzetére orvoslást követel és gyors kormányintézkedést. Benes miniszterelnök a memorandum követeléseiről azonnal tájékoztatta magát s még a kihallgatás során kijelentette dr. Spiegelnek, hogy a teljes kisebbségi jogok alapján áll s így természetesnek találja a zsidóság követeléseit. Meg fog tenni mindent a fennálló zsidóiskolák hebraizálására és minden erejével elősegíti a héber iskolák alapítását. A legközelebbi időben belül felállítja az ungvári kormányzóságon a zsidó ügyek referátusát, mely zsidó ember vezetésével egységesen intézi majd a speciálisan zsidó ügyeket.

— **Letartóztaták a francia közéletmezési államtitkárát.** Párisból jelenti: Francia lapok híradása szerint Ernest Villgrand közéletmezési államtitkár letartóztatott. Villgrand a háború elején mint hadnagy vonult be, de sérülése következtében szabadságot kapott. Politikusként való ismeretése révén sikerült Clemenceau kegyeibe férkőznie, aki őt államtitkárrá nevezte ki. Állásában mérhetetlenül megdagadt és már a lapok részéről több támadásban volt része, szabálytalanságot még sem lehetett rábizonyítani. Most sem nagyon ellenélkövetett deliktumért tartóztatott le, hanem azért, mert az a vád merült fel ellene, hogy a háború idején szenvedett sérüléseit, amelyért a hadsereg szolgálatából elbocsátották, ő maga ejtette magán.

— **Legett a nagyvárad Adria malom.** Nagyváradról jelenti tudósítónk: Ma éjjel két órakor kigyulladt az ország egyik legnagyobb malomüzeme, a nagyvárad Adria malom. Éjjel két órakor vették észre, hogy lángtenger csap ki a Moskovics-telepen levő malomépületből. Mikor a tűzoltók kiértek, az egész épület lángban állott és az oltásra gondolni sem lehetett. A telepen van egy szeszfinomító, egy olajgyár és a most épülő Müller-féle tintagyár. A tűzoltóság és a katonaság együttes munkája csak nagynehézen tudta elhárítani a veszélyt, hogy a tűz ezekre az épületekre át ne csapjon. A tűz színhelyéről az emberek pánikszzerűen menekültek s a közeli utcák lakóit is kilakoltatták. A tűz okát eddig még nem sikerült pontosan megállapítani. Komolyan merült fel az a gyanu, hogy gyújtogatás történt. A gyártelepen öt héttel ezelőtt hasonló gyanus körülmények között kigyulladt, de akkor sikerült a tüzet csirájában elfojtani. A nyomozó közegetek gondolkodóba ejti az a körülmény is, hogy a malomipar általános pangása miatt a vállalat az összes munkásoknak felmondott és tegnap volt az utolsó napja annak, hogy a munkások dolgoztak. Az Adria malomépülete egyébként teljesen porráégett és kedden délben még nem sikerült teljesen lefojtani a tüzet. A kár mintegy tízmillió lei. Elpusztultak az összes gépek és elégett mintegy 37 vagon liszt és buza. A vizsgálat erélyesen megindult.

— **Hamisítják a magyar postabélyegeket.** Budapestről jelenti: A főkapitányság újabb idő óta sok hamis bélyeget észlelt a forgalomban. A nyomozás során előállították Szamler Samu nyomdászt, aki több fiatalemberrel 25, 40 filléres bélyeget készített. Megtudta a rendőrség, hogy egy Szabó Ferenc nevű nyomdász szintén hamisított bélyeget. Szabó kihallgatása alkalmával kiderült, hogy egy szervezett banda végzi a hamisításokat és a bélyegek felülbélyegzését. Az ügy szála egészen Pécsig húzódnak. A pécsi rendőrség nyomozása során leirtóztatta Bukovszky Lajost, Szabó Bertalan, Bukovics Istvánt, Váci Józsefet, Ruppai József ügynököt, akik a 25, 50 filléres és 1 koronás bélyegek hamisításában részt vettek.

— **Stiller Bertalan halála.** Budapestről jelenti: Nagy részvét és a kegyelet impozáns megnyilatkozása mellett temették el dr. Stiller Bertalan egyetemi tanárt. A ravatalt a zsidó kórház csarnokában állították fel és ott folyt le a temetési szertartás. A gyászolók között a kormány képviselőjében dr. Tóth Lajos államtitkár jelent meg, a tudomány egyetemét dr. Kenyeres Balázs orvostudományi dékán, az orvosszövetséget dr. Dollinger Gyula, dr. Fleisch Nándor és dr. Bokay Árpád képviselték, ott volt Mezey Mór, az országos izraelita iroda vezetője, Baumgarten Ferdinánd, dr. Polacsek Elemér, dr. Benedikt Henrik, dr. Rosenak Miksa, dr. Feleki Béla, Ehrlich G. Gusztáv. Az egyházi szertartást dr. Hevesi Simon főrabbi végezte, ki magasan szárnyaló beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. A zsidó kórház orvoskara nevében dr. Benedikt Henrik bucsuztatta el az elhunytat, volt tanítványai részéről dr. Susni Henrik, a zsidó egyetemi hallgatók részéről Szemere László beszélt. A gyászmenet azután elindult a rákoskeresztúri zsidó temetőbe, hol a sírnál dr. Biedermann Lajos bucsuztatta el a halott tudóst.

— **A Haggibbor vezetősége fölkéri a játékosokat, a vigalmi bizottságot és a tagokat, hogy ma este félkilenc órakor a klubhelyiségben megjelenni szíveskedjenek.**

— **Nansen az orosz éhezőkért.** Genfből jelenti: Nansen Fridjof, a világhírű utazó felhívást intézett Európa népeire, melyben a következőket írja: Most jövök a halál országából, az inséges vidékről, saját szememmel láttam és érthetetlen előttem, hogy ennyi nyomorúság felett olyan könnyen siklik el a világ. Egyetlen angol fonttal annyi rozsot lehetne vásárolni, amennyiből egy orosz ember élete hét hónapra át fenntartható volna. Gyors segítségre van szükség, hogy az éhhalál újabb pusztításait kikerülhessék.

— **A Tarbut fiúiskolában az előadások január hó 12-én, csütörtökön a VIII. osztálynak d. e. 8 órakor, a II.—VII. osztálynak d. u. 2 órakor az eddigi iskolahelyiségekben megkezdődik.** Az I/a és I/b előadása csak 16-án d. u. 1/2 2 órakor kezdődik a neológ iskolában.

— **A nagyvárad Mirjam estélye.** Élénk figyelemmel és fokozott várakozással tekint a nagyvárad zsidóság a Mirjam első kulturstélye elé, amely január 11-én, szerda este fél kilenc órakor lesz a Vigadó termében. Az estélyen a legkiválóbb nagyvárad zsidó művészek, köztük Kertész és Kovács operanékesek fognak énekszámokkal szerepelni. Békefi karmester kíséri a műsor összes számaát. A rendezés munkáját Bányász Pista végzi. A legjobb nevelőkől összeállított kvartett műsorában különböző zsidó vonatkozású kompozíciók szerepelnek. Prelógót mond Giszkalay János. Lesz még táncpantomim keleti zenekísérettel. Héber vonatkozású szavaltatok és a héber házi énekek vannak még az estély programján.

* **Legszebben csak Czinknél festhet és tisztíthat.** Dézsma-utca 5.

— **Elvesztett ezüstbot.** A cluj-i teheráru feladási osztálynál kedden délután 3—4 óra között egy sítót elvesztett. Szarufogó és ezüst sító, a sítóba bevésve „Kaufman Armin Máramarosziget”. Kérteik e botot a Fraternitas nyomdába, vagy az Uj Kelet kiadóhivatalába-jutalom ellenében leadni. Telefon 455, vagy 879. (Brassai-u. 10.)

Rum- és likörgyárosok figyelmébe

Eredeti

ANGOL RUMESSZENCIA

valamint az összes egyéb fajtájú eszenciák veresenyen kívüli minőségben kaphatók. Levélbeli megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 2706-I

„Continental” esszenciagyár, Kolozsvár, Kínizsi-u. 6 szám.

Amerikai **YES** porcelánpuder a puderek királynéja

Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

Heber conversatio könyv 20 leiert kapható a „Sifruth”-ban

Wesselényi M. és Szép-utca sarok.

Most jelent meg!

Gólem ember akar lenni

Kaczér Illés

egyfelvonásos drámai szimboluma

A finom kötet ára 6 lei

Viszonteladóknek kedvezmény

Kapható az Uj Kelet kiadóhivatalában

KÖZGAZDASÁG

Megszilárdult a lei

Bukarestben a cseh korona a legnépszerűbb

Az Uj Kelet tudósítójától

A román pénzügy az utolsó napokban lényeges megerősödést ért el. A lei legutolsó hirtelen esése óta elért stabil értékét megtartja: Párisban tegnapi, tegnap és ma is 10:50-en jegyzik. A jelenség kétségkívül örömdetes, annál is inkább, mert — szakkörök értesülése szerint — a francia pénzkörökben újból bizalommal tekintenek a román gazdasági élet közel jövője elé.

A román fővárosban a külföldi értékek már kevésbé állandóak. A frankot — talán az ünnepek miatt is — erősen keresték, de paritáson felül elért árszínvonalból nem vették, sőt kis töredéket nyert. A lezárt tranzakciók 10:75—10:85 között változtak. A pénztárak lezárásával tegnap a frank 10:82-ön állott.

A márka, mely Párisban súlyos veszteséget szenvedett, megtartotta nálunk elért értékét, 72-ös kurzuson.

A legdivatosabb valuta a csehszlovák korona. Nemcsak a kereskedők érdeklődését váltotta ki, de egyes nyereszkes amatőrök is élénken vásárolják. Prágából azt jelentették, hogy a csehszlovák biztosi intézetek a cseh korona javulása miatt a díjtételeket átlagosan 10 százalékkal leszállították. Bukarestben tegnap 202 volt a csehszlovák valuta jegyzése.

Az osztrák koronát ezzel szemben újabb népszerűtlenség üldözi. Ausztria pénze a gazdasági helyzetéről elterjedt hírek következtében valószínűleg lerongyolódott: 2:10 a jegyzése.

Zürichi tőzsde. Nyitás: Berlin 310, London 2184, Milano 2230, Newyork 517, Páris 4285, Prága 845, Varsó 17, Bécs 17, bélyegzett 10, Zágráb 165.

Budapesti tőzsde. Nyitás: Napoleon 2975, dollár 606—602, frank 50, márka 395—388, lira 25 1/2, osztrák 9 1/2, rubel 51, lei 491—487.

Tultermelés az erdélyi nyersbőrparban. A nyersbőrökre korábban elrendelt kivételi tilalom következményeképp ma három és félmillió darab nyersbőr tultermelés mutatkozik Erdélyben. Ebből a horribilis mennyiségből a belföld és a hadsereg szükséglete bőven biztosítható. A tultermelésnek tudható be, hogy míg a Romániából cseh földre exportált nyersbőr kilójáért 27 cseh koronát fizetnek, addig a belföldi forgalomban alig 8 leit tudnak elérni. Teljesen indokolatlan tehát, hogy a gyárak a kész bőr árát körülbelül tíz leivel ismét felemeljék.

— **Módosítják a vagyonadó törvényt.** Bukarestből jelenti: A pénzügyminisztérium adóügyi főosztálya törvénytervezetet dolgozott ki a vagyonadó módosítására vonatkozólag. A tervezetet bemutatják Take Jonescu pénzügyminiszternek, aki azután a minisztertanács elé terjeszti.

Gyertyagyárat létesítenek Kolozsváron. Egy budapesti tőkeerős érdeklőség tárgyalásokat folytat több erdélyi pénzintézettel egy Kolozsváron felállítandó gyertyagyárra vonatkozólag. A gyár valószínűleg még ez évben lépne üzembe.

fer
szlá
mo
meg
Ron
társ
nek
az
mél
kül
ra.
jug
kon
galn
kocs
Ola

New
2342
3435
kor.
lira
doll
lengy

hága
Róm
1385
Prág

4200
Buen
Zágra
osztr.

font
frank
962-50
118-50
.....

Szerda
Péntel

Szerda
Csütör

Péntel

Szomb
Szomb

Vasárn
Vasárn

Hétfő:

A más

S
igazi
magyar
keresés
tesebb
sznpad
mat Sz
köteless
kor alka
színész
kor a So

A Balkán-államok közlekedési konferenciája. Belgrádból jelentik, hogy a jugoszláv kormány által egybehívott Balkán-államok közlekedési konferenciáját a napokban megnyitották. Jugoszlávia kívül Bulgária, Románia, Görögország, a nemzetközi hálókocsársaság és a keleti expressz igazgatósága vesznek részt a tanácskozásokon. Mindenekelőtt az Észak- és Dél európa közötti közvetlen személy és áruforgalom kérdését tették szövegkülönös tekintettel Konstantinápolyra és Athénra. A gráci "Tagespost" jelentése szerint a jugoszláv kormány meghívást kapott a francia kormánytól a februárban megnyíló nizzai forgalmi konferenciára, amelyen a közvetlen kocsiközlekedést fogják rendezni Franciaország, Olaszország, Ausztria és Jugoszlávia között.

Valutapiac:

Páris, jan. 9. Bukarest 1050, London 5210-50, Newyork 1208-50, Belgium —, Róma 5258, Svájc 23424, Prága 2025, Berlin 725, Bécs —7/16.
Prága, jan. 9. Dinár 77-75, márka 3760, leva 3435—, svájci frank 1182-50, norvég kor. 969—, dán kor. 1213-50, svéd kor. 1493-50, török lira —, lira 259—, francia frank 490—, font sterling 259—, dollár 61—, osztr. kor. —, holland for. 2233—, lengyel márka 180—, magy. kor. 985—.
Berlin, jan. 9. Bukarest —, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 730—, London 710—, Newyork 168 50, Páris 1385—, Zürich 3250—, Madrid —, Bécs 625—, Prága 273—, Budapest 2795—.
Zürich, jan. 9. Berlin 315—, Amsterdam —, Newyork 517—, London 2182—, Páris 4200—, Milánó 2335—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 850—, Budapest 85—, Zágráb 180—, Bukarest —, Varsó 18—, Bécs 17—, osztr. kor. 10—.
Budapest, jan. 9. Lei 485—, Napoleon 2355—, font sterling —, leva —, dollár 604—, francia frank 4200—, márka 331—, lira 2525—, osztr. kor. 962-50, rubel 52 50, szokol 999—, svájci frank 118-50—, dinár 802—, lengyel márka 19-50.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR
Román Opera

Szerda: Cavalleria rusticana. [Teljesen új szereposztással. Utána: Ballet.]
 Péntek: Madame Butterfly.

Magyar Színház

Szerda: Szerencsetánc. (Operettujdonság, 8-adszor. Általános bérletszűnetben. Rendes helyarákkal.)

Csütörtök: Carmen. (Kolbayval, Takácsfal és Sugárral. Operahelyarákkal. Rendes napibérlet 79. szám C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Péntek: Naplemente. (Ujdonság, 2-odsor. Rendes helyarákkal. Elmaradt napibérlet pótlásaként: 77. szám A.)

Szombat d. u. 3-kor: Zsidónő. (Népszerű operaelőadás, olcsó helyarákkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Szombat este fél 8-kor: I. Jávai mese. [Ujdonság, először.] II. Molière. [Emlékezés, írta és előadja: Janovics Jenő dr.] III. Tartuffe. [Ünnepi előadás Molière születésének 300-adjik évfordulóján. Rendes helyarákkal. Napibérlet 80. szám D.]

Vasárnap d. u. 3-kor: Cseregyerekek [Operettujdonság, 16-odsor. Olcsó helyárák.]

Vasárnap este fél 8-kor: Denevér. [Operettreprez, másodsor: Lévy, Kolbay, Kabdebó, Bálint és Ruvinszkyval. Rendes helyarákkal. Napibérlet 81. szám A.]

Hétfő: Sárga csikó. [Ünnepi előadás. Szentgyörgyi István tiszteletére. Rendes helyarákkal. Napibérlet 82. szám B.]

A másorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Szentgyörgyi-ünnep. A magyar színészek igazi "Nobel-díja" a Greguss-jutalom, amelyet a magyar színész kap meg, bárhol éljen is a földkerekségen, aki az elmúlt hat év alatt a legtekélyesebb művészi teljesítményt végezte maradandó színpadi alkotásaival. Ebben az évben ezt a jutalmat Szentgyörgyi István kapta meg s csak elemi kötelességét teljesíti akkor a magyar színház, amikor alkalmat ad a közönségnek arra, hogy ebből az alkalomból ünnepelhesse a legnagyobb magyar színészt. Az ünnepi előadás hétfőn este lesz, amikor a Sárga csikó fog színrekerülni, gelesséri pusz-

tabíró szerepében Szentgyörggyel. Az ünnepi előadást rendes helyarákkal tartják meg. — Molière születésének 300-adjik évfordulója. Szombaton este kegyelettel fogja megülni a kolozsvári magyar színház a vigjátékírási fejedelmének, Molièrenek születésének 300-adjik évfordulóját. Gazdag és értékes műsora lesz ennek az ünnepi estnek. Szép Ernő megragadó szépségű, gyönyörű új darabja, a Jávai mese fog először színrekerülni, utána pedig Molière nagyságát fogja méltatni konferánssban Janovics Jenő dr. Végül Molière ötfelvonásos klasszikus színműve, a Tartuffe fog színrekerülni. A szombati ünnepi estét rendes helyarákkal s rendes bérletfolyamban tartják meg. — Szerencsetánc. Ma nyolcadik előadása lesz a rendkívüli sikerű Szerencsetánc-nak. Olyan nagy a közönség érdeklődése ez est iránt is, mintha egy szenzációs premiert hirdetne a színpad. — Carmen Bizetnek óriási sikerrel föllevenített Carmen-je kerül szívre csütörtökön este operahelyarákkal, de rendes napibérletben. — Naplemente. Pierre Wolff mélyhangulatú szép darabja, amely a multbeli premier alkalmával olyan nagy és osztatlan sikert aratott, pénteken este másodsor fog színrekerülni rendes helyarákkal.

Főszerkesztő: **Dr. FISCHER JÓZSEF**
 Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**
 Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r.-t.

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1. - Szatmár, Bathányi-u. 24.

Előfizetési ár havonként 30 lei
 Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani
 Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint veszi fel a kiadóhivatal

Pályázat

Hivatkozva a II. cionista konferencia ama határozatára, mely szerint a Mizrahi ügyek központi intézésére s a Mizrahi szervezetekkel való állandó kontaktus fenntartása céljából az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kebelében egy Mizrahi titkári állás szervezendő, ezen állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetünk.

Pályázhatnak mindazon szervezőképes elsőrangú munkások, kiknek úgy a multban, mint a jövőben a magánéletük vallásossága ellen kifogás nem emelhető, megfelelő talmudtudással bírnak és a Mizrahi kiválmaknak minden tekintetben megfelelnek.

Fizetés megegyezés szerint.
 A pályázatokat kérjük Mizrach csoport Cluj, str. N. Filipescu (Szenilétek-utca) 1 szám alá címezve, fizetési igények és családi állapot megjelölésével legkésőbb f. évi január hó 30-ig beküldeni.

Később beérkező pályázatok nem lesznek figyelembe véve.
 Cluj, 1922 január hó 1.

A Mizrahi cluji csoport nevében:
MÓZES ELEK **WEINSTEIN SAMUEL**
 jegyző elnök

Kereskedők figyelmébe!
 Cérna (kutyafejű márkagar. 400 yardos)
DMC C T I
 himző, harangcérna 30—100-ig, (alsószár) Aida kötőpamut nagy tételekben érkezett
Landesmann és Weisz
 céghez, CLUJ, Uránia-palota az Intrati cérnagyár erdélyrészi lerakata.

Utteleket 48 óra alatt lattamoz. — Felvesz hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodtásokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-1

Ujrafoncsorozás! **Péchy és Társa** **Finntükrök gyártása!**
Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
 üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-☒) Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.
 u.) 20 megkezdte:
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

GUTH A. fit fiat
Satu-Mare
Gyárt és szállít:
 Parafadugót, pléhkorongdugót, fadugót, stanolüvegkupakot, csapeln-folyadékot, üvegcsimkét hordólemezeket, fecsapót, kénlapot, gelatinet, vízhólyagot, acélpomlát, parafatalpat (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolin” vagy „Biol”-keféket, filtrirgégeket, aszbesztet, gumitömítőket, borszivattyukat, pezsgősdörtháló-lemezt és agrafot, cagnacos üvegekhez raffiaháló, szivacsot, ömzött tubusokat, pléhdobozokat és valamennyi pincészeti cikket és gépeket a legolcsóbb napi árban.
Kérjen árajánlatot!

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare — Nagyvárad
 Piata Unirei 12.
 Erdély legnagyobb és leszolidabb importörjei. Állandó gyári lerakat Chemnitz-i kötött-szővött árukban, ugymint horgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, szvettérek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban.
Megrendeléseket postán eszközölünk.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbad-i porcellán és Ditmár-féle lámpaáru érkezett.
DEUTSCH K.I.
 üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság
Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.
 TELEFON 71.
 Pontos és szolid kiszolgálás.

Au Bon Gout
Bárdos Jenő
 párisi és bukaresti áruházak lerakatának farsangi ujdonságai megérkeztek
Főtér 4.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy, szó ára 1 lei. Vastagabb betűvel 2 lei.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Két izraelita kereskedő-segéd február 1-ére állást keresnek, kik nagyobb cégnél vannak alkalmazva Ajánlatokat „Börkereskedő” jellegre a nagyváradi fiókiadóba kérünk. 3073-1

Használt szódás üvegeket veszek. Érdeklődni lehet Str. Caii Ferata (Vasut-utca) 4. Telefon 11-93. 3066-1

Perfekt gyors és gépirót keres azonnali belépésre az Uj Kelet szerkesztőségé. Jelentkezni lehet délelőtt 11-től délután 6-ig Calea Regele Ferdinand 48.

1914. évben alapított jó forgalmu textil divat-üzlet teljes berendezéssel, saját, modern lakóházzal előnyös feltételek mellett azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3085-1

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank
Állandóan nagy készlet kis-csinyban és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lei. — vagonátélnél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BÓRGYÁR,** Gyufagyár-utca 1 — Gyors-áru raktárral szemben. — Telefon: gyár 3-86-lakás 3-87 1278.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagassabb napiárban vásárol

Szaru- és csontárnyag Rt. Cluj

FRANKEL EMANUEL és KLEIN SÁMUEL
1283 **kézműáru nagykereskedése**

Cluj, Piata Vit. Mihaiu (v. Széchi.-tér) 34. Dick ház.

A Temesvári Gyapjuipar Rt.

kolozsvári fiókiadójában: Cal Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.

eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek

Engros és endetail!

Harisnyaáruk engros!

Parfumerie

László & Comp.

Cluj, Piata Unirii 12.
Telefonszám: 178.

Manicure és parfume casetták,
francia, angol parfüm és kozme-
tikai különlegességek

Engros és endetail

Cseh cukor-import

Rizs, Korffs cocoa, hollandi kömény-mag, sardinia, Chiozza-rizskeményítő, németországi gelatin, pótkávék, ecet-sav, peterswaldi koronás horganyfehér, paraffingyertya, paraffin, Setzer-ultramarin és kékgolyó, Ia terpentinpótló, Montan-viaszk, Manila- és papirkötöző-zsineg, vaspor, ásványvizek, keserűvizek, anilinfestékek minden színben,

Szövőfonal, Uj, juta lisztes és gabona zsákok,

bármily mennyiségben és a legolcsóbb napiárban kapható a

„CASA NOASTRA“
Kereskedelmi és Iparbank Rt.
Aruosztályában
Satu-Mare (Szatmár)
Sürgöngcim: „Mercur“

Első Erdélyrészi Ékszerárnyag Rt.

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Allandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás.

2-13 TELEFON TELEFON 2-13

KRISTÁLY

Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21.

Vadász és Tsa

villamossági és vízvezetési be-
rendezések szerelési vállalata

Cluj, Egyetem-utca. — New-York épület.
Telefon: 2-14. 997 Telefon: 2-14.

Szilágyi Eleonora R.-T.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1210 Szesz nagyraktár.

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen **pávatólt-, vatta-, lószőr- és gyapju-**ttisztítása, melyet gőzre és vegytisztításra berendezett műhelyben gyorsan és pontosan vállalok. Raktáron tartok kész párnákat és tollat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!
Stern Salamon Kossuth L.-u. 10.

Minden kereskedőnek saját érdeke **mielőtt textilárut vásárol,** hogy felkeresse

Réger & Heimovits

céget, hova nagy tétel francia és olasz áru érkezett, Cluj, P. Mihaiu Viteazul (volt Széchenyi-tér) 12.

Viktoria

Faipari Műbutorgyár Rt.
Targu-Mures

Gyártelep, Sörház-u. 14. szám. Raktar: Szentgyörgy-u. 5. sz. Posta mellett.

Butorhereskedők figyelme!

Mielőtt butorszükeleteit beszerezni tekintse meg a Viktoria butorgyár lerakátját, hol nagy választékban hálósobák, ebédők, és uriszobák kaphatók. Ugy egyszerű, mint legmodernebb kivitelben. Levél megkeresésre árajánlatot teszünk. Vásárlás esetén feltételeink kedvezűk. Ugy, anott tölgyfadeszkák jutányos árban kaphatók.

A brádi orv. hitközs. keres azonnali

belépésre egy előmádkozó metszőt, ki majl is legyen. Havi fizetés 800 Lei, lakás, 200 lei mellékjövdelem. Ajánlatok január 20-ig dr. Kugel Dezső elnökhöz Brád. 3072-1

Csiszoló- korongokat

eredeti NAXOS és TYROLIT
minden méretben

Belga Olajköveket

félgelacél reszelőket,
szíjkorongokat

Gatterfűrészeket

elsőrendű gép és henger-
olajokat szállít raktárról

SCHIEB

gépgyár Rt. fiókja
Cluj-Kolozsvár